Com ens comuniquem? (5)

written by Josep Maria Canal | 25 de January de 2024

Sabem reconéixer actes comunicatius de poder?

La manera de comunicar-se es tracta al *Periódico Educación* (PE) de forma assídua perquè, quan es parla de diàleg, sovint ens podem confondre pensant que tot té a vore amb les paraules que fem servir. Però, gràcies a la recerca i la difusió, ara ja sabem que tant les relacions de qualitat com les interaccions de poder tenen diversos aspectes que les condicionen: el tipus d'actes comunicatius, és a dir, els gestos, les mirades, les actituds i els contextos. Als centres educatius podem reconéixer quan es donen interaccions i relacions de poder en base a estos aspectes clau. Per exemple, en diversos articles del PE, que s'han referit a la investigació, ens han donat pistes en este sentit.

Els actes comunicatius de poder en què es dóna dominància, i fins i tot violència, poden ser de tres tipus:

1. **Actes comunicatius amb poder físic**:

A les aules, les relacions amb poder físic potser són les que es veuen de forma més clara, perquè succeïxen quan una de les persones de la interacció utilitza el físic com a

mecanisme de pressió, coacció i influència sobre l'altra. Des de l'amenaça física per la corpulència o els gestos violents fins als cops. A més, pot ser una intenció explícita o implícita. Moltes vegades hem sentit la típica frase "és una broma, home… no t'ho prengues així!" després d´un acte de coacció o amenaça, un cop o espenta… Pareix que hi ha una espècie de tradicions que es van heretant, com trepitjar sabatilles noves o estrenar un pentinat, a primària; o les novatades, les bromes de mal gust o els reptes de la secundària. Tots són exemples d'actes comunicatius de poder físic que generen malestar, dubte i debilitat en altres persones que es veuen pressionades.

2. **Actes comunicatius amb poder institucional:**

El poder institucional té a vore amb la posició que ostenta una de les dues persones a la interacció que, ja d'entrada, condiciona la posada en comú d'arguments. Si la persona que té esta posició té cura dels detalls i els comentaris, així com les conseqüències de la interacció, estarà promovent la llibertat. Si utilitza esta posició de poder per quedar-se amb la "suposada" raó, amb una resposta condicionada o amb actes violents, el consentiment queda en dubte, per este condicionament.

Una porta oberta o tancada, tant a primària com a secundària o a la universitat, pot generar la diferència entre una revisió de nota, un diàleg al voltant d'un conflicte o una proposta acadèmica, i una relació de pressió o coacció lesiva i violenta. Per això, tindre en compte este tipus de variables en els actes comunicatius ajuda a alliberar les interaccions, les decisions i les conseqüències que se'n puguen derivar.

3. **Actes comunicatius amb poder interactiu:**

El poder interactiu té relació amb les intencions de fons,

que es mostren o no, en la interacció perquè cada persona puga decidir lliurement i amb arguments la resposta desitjada, o no ho puga fer perquè ho desconeix.

De fet, coneixem persones que quan interactuen unixen presumptes paraules delicades amb actes comunicatius durs i intransigents que confonen la resta de persones per la doble via de la situació. Demanar amb bones paraules però amb pressió sol ser una acció que, moltes vegades, s'entén com a natural (a les aules, als patis o als passadissos), però que no ho és. És coacció, perquè eludix la veritat del fons i fa servir mecanismes contraris a la veritat.

Si sabem llegir els actes comunicatius, estarem protegides, protegits, i podrem protegir, però només si els coneixem i els podem distingir.

[Imatge: Freepik]